

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

DECIZIE

Cererea nr. 11666/13
TATIANA AGHENIE și alții
versus Republica Moldova

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită la 19 octombrie 2021 într-o Cameră compusă din:

Jon Fridrik Kjølbro, *Președinte*,
Carlo Ranzoni,
Valeriu Grițco,
Egidijus Kūris,
Branko Lubarda,
Pauliine Koskelo,
Marko Bošnjak, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere cererea de mai sus, depusă la 19 ianuarie 2013,

Având în vedere observațiile depuse de către Guvernul reclamat și replica reclamanților la acestea,

După deliberare, pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

A. Circumstanțele cauzei

1. Reclamanții, dna Tatiana Aghenie, dl Mihail Aghenie, dl Nicolae Bolea, dl Gheorghe Gavriliță și dl Constantin Malai sunt cetățeni moldoveni născuți în anii 1959, 1939, 1957, 1960 și, respectiv, 1951, și locuiesc în Sadova. Ei sunt reprezentați în fața Curții de către dl I. Dodon, avocat în Chișinău.

2. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acel moment, dl L. Apostol, iar ulterior de către dl O. Rotari.

3. La 8 aprilie 2010 reclamanții s-au adresat la Judecătoria Călărași cu o cerere în procedură necontencioasă, solicitând o hotărâre de constatare a unui fapt care are valoare juridică, *id est* a dreptului lor de proprietate asupra a două apeducte situate în localitatea lor.

4. Prin hotărârea sa din 20 mai 2010, Judecătoria Călărași a constatat că apeductele respective făceau parte din bunurile imobile privatizate anterior de către reclamanți. Hotărârea prevedea că ea putea fi contestată la Curtea de Apel Chișinău în termen de 20 de zile.

5. La o dată nespecificată din luna iunie 2010, Consiliul local Sadova a depus apel împotriva hotărârii menționate mai sus, susținând, *inter alia*, că apeductele respective erau proprietate publică, deoarece făceau parte din infrastructura localității care asigura aprovizionarea cu apă a mai multor instituții publice precum școala, grădinița, școala muzicală și altele. De asemenea, Consiliul local a susținut că el în mod eronat nu fusese atras în proces. Cu toate acestea, la 26 octombrie 2010 Curtea de Apel Chișinău a respins cererea de apel, deoarece doar participanții la proces aveau dreptul să depună un apel.

6. La 11 mai 2011 recursul Consiliului local a fost respins de către Curtea Supremă de Justiție, din aceleași motive.

7. La 17 iunie 2011 Consiliul local Sadova a depus o cerere de revizuire împotriva hotărârii din 20 mai 2010, solicitând anularea acesteia. Consiliul local a reținut, *inter alia*, că el în mod eronat nu fusese atras în procesul cu privire la stabilirea dreptului asupra proprietății aflate în domeniul public și că, din acest motiv, el se aflase în imposibilitatea de a prezenta instanței de judecată acte importante.

8. La 29 mai 2012 Judecătoria Călărași a admis cererea de revizuire și a casat hotărârea din 20 mai 2010, dispunând redeschiderea procesului. Principalele motive pentru admiterea cererii de revizuire erau neimplicarea consiliului local în cadrul procesului și faptul că deveniseră disponibile informații noi care nu au putut fi prezentate în cadrul procesului de judecată. Instanța a concluzionat că termenul limită de trei luni pentru depunerea unei cereri de revizuire nu fusese omis de către consiliul local. Ea a constatat că consiliul local contestase hotărârea din 20 mai 2010 imediat ce a aflat despre aceasta, cu toate că depusese un recurs, și nu o cerere de revizuire. Faptul că folosisse un format greșit pentru contestarea hotărârii judecătorești imputate nu putea echivala cu nerespectarea termenului limită prevăzut de lege. Decizia preciza că nu putea fi atacată separat, ci doar odată cu hotărârea cu privire la fond.

9. La 6 iunie 2012 aceeași instanță a examinat cererea reclamanților și a dispus scoaterea de pe rol a cauzei, deoarece ea urma să fie examinată în cadrul unei proceduri contencioase, și nu în cadrul unei proceduri speciale

necontencioase, în modul examinat de către Judecătoria Călărași la 20 mai 2010.

10. Reclamanții au depus cerere de recurs împotriva deciziilor din 29 mai și 6 iunie 2012, argumentând, *inter alia*, că revizuirea era abuzivă și că cererea de revizuire nu fusese depusă în termen.

11. La 19 septembrie 2012 Curtea de Apel Chișinău a respins recursul depus de către reclamanți.

B. Legislația națională relevantă

12. Potrivit articolului 166 alin. (6) din Codul de procedură civilă, cererea de exercitare a unei căi de atac este valabil făcută chiar dacă poartă o denumire greșită.

13. Conform articolului 279 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească examinează în procedură specială necontencioasă cauze cu privire la încuviințarea adopției, constatarea faptelor care au valoare juridică, declararea persoanei dispărută fără veste sau decedată, și altele. Potrivit articolului 280 din același Cod, dacă la examinarea cauzei în procedură specială se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța restituie cererea sau o scoate de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă.

14. Potrivit articolului 447 (b) din Codul de procedură civilă, persoanele care nu au participat la proces, dar care sunt lezate în drepturi prin hotărârea, încheierea sau decizia judecătorească sunt în drept să depună cerere de revizuire.

15. În conformitate cu articolul 449 (b) din Codul de procedură civilă, revizuirea se declară în cazul în care au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute anterior. Conform articolului 449 (c), un alt temei de revizuire a unei hotărâri definitive este atunci când aceasta se referă la drepturile persoanelor care nu au fost implicate în proces.

16. Potrivit articolului 450 din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în termen de 3 luni din ziua în care persoana interesată a luat cunoștință de circumstanțele respective.

ÎN DREPT

17. Reclamanții s-au plâns că anularea hotărârii din 20 mai 2010, adoptată în favoarea lor, le-a încălcat drepturile sale garantate de Articolul 6 § 1 din Convenție și Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție. Părțile relevante din Articolele respective prevăd următoarele:

Articolul 6 § 1 din Convenție, în partea relevantă, stabilește următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, (...) în termen rezonabil, de către o instanță (...) care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

18. Guvernul a susținut că principiul securității raporturilor juridice nu este absolut și nu restricționează posibilitatea instanțelor naționale de a revizui și de a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției. În opinia Guvernului, hotărârea din 20 mai 2010 a constituit o eroare judiciară, deoarece apeductele erau proprietate publică în baza legii și nu puteau fi transmise în proprietate privată.

19. De la început, Curtea notează că hotărârea din 20 mai 2010 a fost adoptată în cadrul unei proceduri necontencioase. Totuși, Curtea nu consideră necesar să examineze dacă Articolul 6 din Convenție este aplicabil în prezenta cauză, deoarece ea este inadmisibilă din motivele expuse mai jos.

20. Dreptul la un proces echitabil în fața unei instanțe, în modul garantat de Articolul 6 § 1 din Convenție, trebuie interpretat în lumina Preambulului Convenției, care, în partea sa relevantă, enunță preeminența dreptului ca parte a patrimoniului comun al Statelor Contractante. Unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care presupune, printre altele, că atunci când instanțele au decis în mod definitiv o problemă, hotărârea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (*Brumărescu v. România* [MC], nr. 28342/95, § 61, CEDO 1999-VII; *Roșca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005).

21. Securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata*, care înseamnă principiul finalității hotărârilor judecătorești. Acest principiu evidențiază că nicio parte nu este în drept să solicite revizuirea unei hotărâri definitive și obligatorii doar pentru scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. Capacitatea de revizuire a instanțelor superioare trebuie să fie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare. Revizuirea nu trebuie tratată ca un apel deghizat, iar simpla existență a două puncte de vedere asupra subiectului nu este un motiv de reexaminare. O abatere de la acest principiu este justificată numai atunci când este determinată de împrejurări substanțiale și convingătoare (*Roșca v. Moldova*, pre-citată, § 25).

22. Revenind la circumstanțele prezentei cauze, Curtea notează că, deși era o chestie disputată, dreptul de proprietate asupra apeductelor respective a fost stabilit printr-o procedură specială prevăzută de art. 279 din Codul de procedură civilă, fără implicarea consiliului local. Astfel, interesul consiliului

local de a solicita revizuirea hotărârii pare să fie evident. Cu toate acestea, principalul aspect care trebuie determinat în prezenta cauză este dacă cererea de revizuire a consiliului local a fost depusă în termenul legal de trei luni prevăzut de art. 450 din Codul de procedură civilă. În această privință, trebuie notat că cererea de revizuire a consiliului local a fost depusă abia în luna iunie 2011, *i.e.* după aproximativ 12 luni de la devenirea definitivă a hotărârii din 20 mai 2010. În pofida acestui fapt, Judecătoria Călărași, la admiterea cererii de revizuire, a hotărât că termenul nu fusese omis, deoarece recursul inițial depus de către consiliul local în luna iunie 2010 trebuia să fie tratat ca o cerere de revizuire.

23. Curtea reamintește caracterul limitat al competenței sale de a verifica interpretarea și aplicarea corectă a legislației naționale, nefiind funcția sa de a lua locul instanțelor naționale. Rolul său este mai degrabă de a asigura că deciziile instanțelor respective nu sunt arbitrare sau în mod vădit nerezonabile (*Anheuser-Busch Inc. v. Portugalia* [MC], nr. 73049/01, § 83, CEDO 2007-I).

24. Având în vedere circumstanțele prezentei cauze, Curtea este pregătită să accepte că modalitatea în care Judecătoria Călărași a aplicat prevederile Codului de procedură civilă cu privire la cererea de revizuire și calcularea termenului limită de depunere a ei nu pare să fie arbitrară sau în mod vădit nerezonabilă. În acest sens, trebuie notat faptul că, atât în recursul său, cât și în cererea sa de revizuire, consiliul local a invocat motive similare. Prin urmare, casarea hotărârii din 20 mai 2010 nu a fost contrară principiului certitudinii juridice în circumstanțele cauzei și, respectiv, această plângere este în mod vădit nefondată, în conformitate cu Articolul 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

25. Cu referire la plângerea în baza Articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, Curtea reamintește că un reclamant poate invoca o încălcare a Articolului 1 din Protocolul nr. 1 doar în cazul în care deciziile contestate se referă la „bunurile” sale, în sensul prevederii respective (a se vedea *Kopecký v. Slovacia* [MC], nr. 44912/98, § 35, CEDO 2004-IX). „Bunurile” pot constitui fie „bunuri existente”, fie creanțe care sunt în mod suficient stabilite pentru a fi considerate „bunuri” (ibid). În cazul în care în natura unei creanțe există un interes de proprietate, ea poate fi considerată un „bun” doar în cazul în care în legislația națională există o bază suficientă a interesului respectiv (de exemplu, atunci când există o jurisprudență bine-stabilită a instanțelor naționale care confirmă acest lucru), *id est* atunci când creanța este stabilită în mod suficient pentru a fi executorie (a se vedea *Kopecký*, pre-citată, §§ 49 și 52, și *Stran Greek Refineries și Stratis Andreadis v. Grecia*, 9 decembrie 1994, § 59, Seria A nr. 301-B).

26. Revenind la circumstanțele prezentei cauze, Curtea reține că hotărârea adoptată în cadrul procedurii necontencioase, care nu determina în mod definitiv fondul cauzei, nu poate fi considerată ca fiind în mod suficient stabilită pentru a fi executorie. Prin urmare, pretenția reclamantilor nu a avut o bază suficientă în legislația națională, pentru a constitui un „bun” în sensul

Articolului 1 din Protocolul nr. 1. Reclamanții ar fi avut posibilitatea de a dobândi în viitor posesia apeductelor doar dacă soluția instanțelor în cadrul unei proceduri civile ar fi fost în favoarea lor. În acest sens, Curtea reamintește că posibilitatea de a obține bunuri în viitor nu este protejată de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (*Marckx v. Belgia*, 13 iunie 1979, § 50, Seria A nr. 31). Astfel, plângerea în baza Articolului 1 din Protocolul nr. 1 este incompatibilă *ratione materiae* cu prevederile Convenției, în sensul Articolului 35 § 3 (a) din Convenție.

27. Prin urmare, aceste plângeri sunt inadmisibile în sensul Articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

Din aceste motive, Curtea, în unanimitate,

Declară cererea inadmisibilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 18 noiembrie 2021.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Jon Fridrik Kjølbro
Președinte